

České a československé právní dějiny

III. Právo v letech 1918 – 1945

Ladislav Vojáček

Zákon č. 11/1918 Sb. o zřízení samostatného československého státu

- první ústavní provizorium
- vyhlášení samostatného státu
- **Národní výbor československý**
= nejvyšší státní orgán
- **recepce**
 - práva
 - státního aparátu

V den vítězství es. revoluce
a nové samostatnosti národa

sepsal D'abís Rašín
zákon

Originál příkazu vlády
československé republiky

vydaný Národním výborem dne 28. října 1918 ^{uložil} ^{pro archiv} **loukup**

Samostatný stát československý vstoupil v život zachována byla povinnost
dosavadního předmluvce se stavem novým, aby nenastaly zmatky a upre-
ven byl nový představitel k novému státnímu životu, Národní výbor
jmenem Československého národa jako vykonavatel státní přechodnosti
nářizuje:

Článek I

Státní formou československého státu vůči Národní shromáždění ve složení
má s Československým Národním Radou v Paříži jako orgánu jediné
vše národa. Věz se tak stane vykonávací přechodnosti státní
výbor.

Článek II

Všecky dosavadní zákony a nařízení židovské proveni-
ence zrušuje.

Problémy z nejednotnosti práva

- neznalost právního řádu druhé části republiky
- odlišnosti při aplikaci nových předpisů
- nedostatek znalců uherského práva
- úředníci a právníci z českých zemí na Slovensku
- normotvorba Ministra s plnou mocí pro správu Slovenska

Soukromoprávní předpisy

- manželská novela (z. č. 320/1919 Sb.)
- zrušení šlechtictví, řádů a titulů (z. č. 61/1918 Sb.)
- nová úprava zápisů do obchodního rejstříku (č. 397/1919 Sb.)
- možnost zakládat i na Slovensku a PR s.r.o. (zákon č. 58/1906 ř. z.)
- živnostenský řád pro území Slovenska a PR č. 259/1924 Sb.
- zákon o osvojení č. 56/1928 Sb.

Zásahy do vlastnických vztahů

- (1918 – zákon o obstavení velkostatků)
- předpisy pozemkové reformy:
 - záborový zákon (č.215/1919 Sb.)
 - přidělový zákon (č. 81/1920 Sb.)
 - náhradový zákon (č. 329/1920 Sb.)
- socializační zákony (č. 143 – 145/1920 Sb.)



Antonín Švehla

Pracovní a sociální zákonodárství

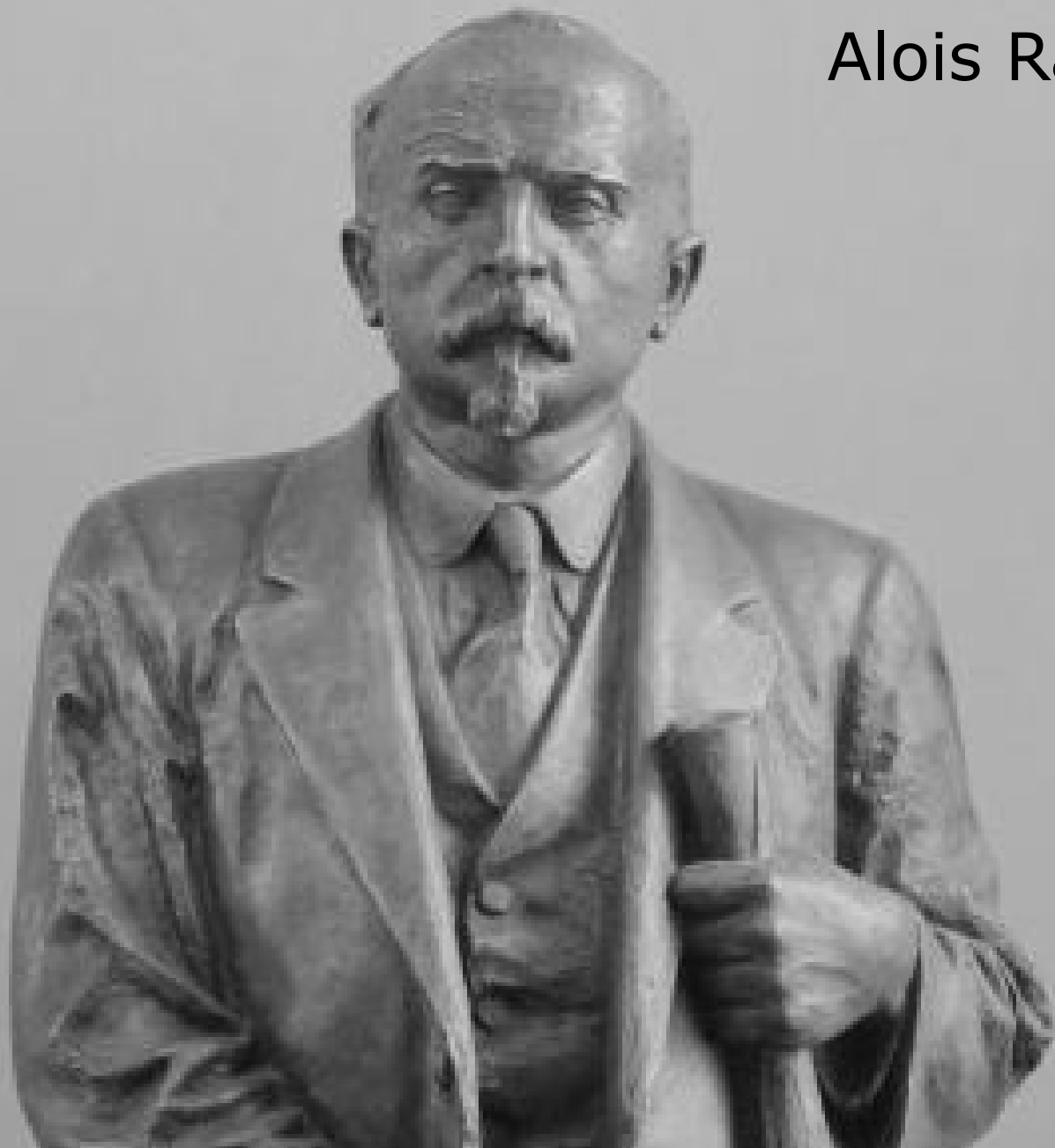
- osmihodinová pracovní doba (z. č. 91/1918 Sb.)
- zákon o obnově nedělního a svátečního pracovního klidu (č. 150/1919 Sb.)
- úprava dětské práce (č. 420/1919 Sb.)
- zákon o pracovních soudech (č. 131/1931 Sb.)
- gentský systém (zákony č. 267 a 322/1921 Sb.)
- zákon o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří (č. 241/1924 Sb.)

Jiné stránky ekonomického života

- zákon č. 84/1919 Sb. zmocňující ministra, aby provedl okolkování bankovek a soupis jmění za účelem uložení dávky
- zákon č. 12/1920 Sb. o podnicích, které mají sídlo mimo území československého státu (nostrifikace podniků)
- zákon o nekalé soutěži (č. 111/1927 Sb.)
- kartelový zákon (č. 141/1933 Sb.)



Alois Rašín



Správní předpisy

- zákon č. 300/1920 Sb. o mimořádných opatřeních, částečně modifikovaný zákonem č. 125/1933 Sb.
- zákon o potulných cikánech (č. 117/1927 Sb.)
- malý tiskový zákon (č. 126/1933 Sb.)
- zákon o zastavování činnosti a rozpouštění politických stran (č. 201/1933 Sb.)
- zákon o obraně státu č. 131/1936 Sb.

Trestní právo hmotné

- zákon proti útisku a na ochranu svobody ve shromážděních č. 309/1921 Sb.
- zákon na ochranu republiky č. 50/1923 Sb.
- zákon o zřízení nucených pracovních kolonií (č. 102/1929 Sb.)

Trestní právo procesní

- zákon o podmíněčném odsouzení a o podmíněčném propuštění (č. 562/1919 Sb.)
- zákon o Státním soudu (č. 51/1923 Sb.)
- řízení o tiskových deliktech (č. 124/1924 Sb.)
- zákon o soudnictví nad mládeží (č. 48/1931 Sb.)



WIR DANKEN UNSERM FÜHRER

Zmocňovací zákon č. 330/1938 Sb.

= výrazné posílení výkonné moci

- prezident: dekrety s mocí ústavního zákona
- vláda: nařízení s mocí zákona



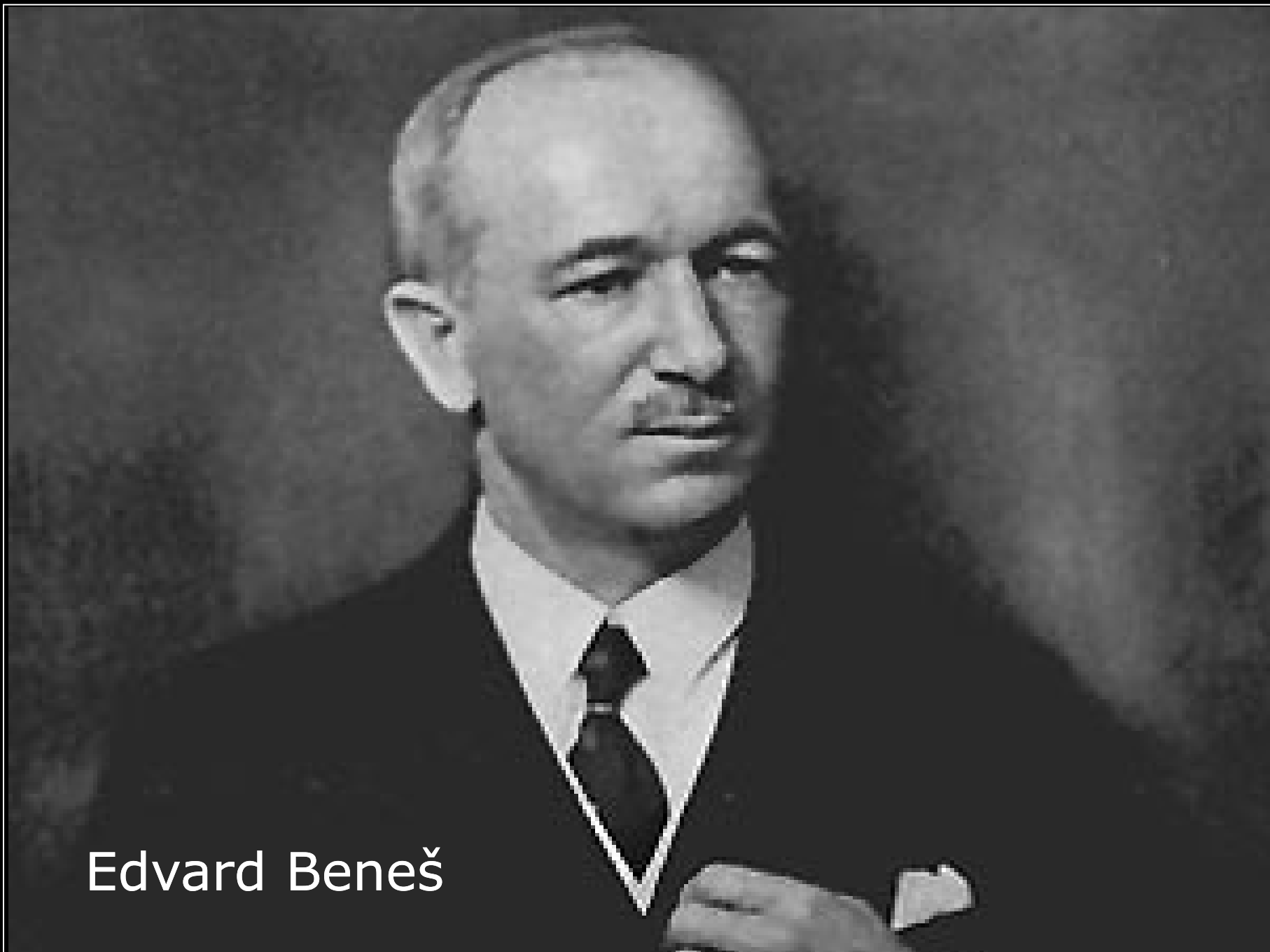
Právo v protektorátu

Vedle sebe tedy platily:

- a) protektorátní předpisy
 - recipované
 - nové protektorátní (vlády a říšského protektora)
- b) říšské předpisy

Dekretální pravomoc prezidenta republiky (ú. d. č. 2/1940 Úř. věst.)

- po dobu trvání prozatímního zřízení
- vztahuje se pouze na “nezbytné případy“
- zákonodárná iniciativa přísluší vládě (= *condicio sine qua non* vydání dekretu)
- dekret kontrasignuje předseda vlády a členové vlády pověřením jeho vykonáním



Edvard Beneš

Dekretální pravomoc prezidenta republiky – další podmínky:

- povinnost vyžádat si „*poradní správu*“ od Státní rady (12/1942 Úř. věst.)
- na přípravě se podílela Právní rada
- **ratihabice** (11/1944 Úř. věst.)
- rušení i ústavních dekretů zákonem (11/1944 Úř. věst.)
- vykonávání dekretální pravomoci „*po dohodě se SNR*“ (I. pražská dohoda)